

„STĄD JESTEM, STĄD POCHODZĘ...”

Dawne zajęcia ludności w okresie jesienno – zimowym

Dawniej w długie jesienne i zimowe wieczory odbywały się spotkania w kolejnych sąsiedzkich domach. Nie wiązało się to z leniuchowaniem, ale podczas takiego wspólnego przesiadywania naradzano się, przekazywano sobie wiedzę, dzielono się umiejętnościami, przy tym doskonale się bawiąc i śpiewając. Często takie wieczory były bardzo pracowite, bo wykonywano do domów różne potrzebne rzeczy codziennego użytku oraz pomagano sobie w pracy gospodarskiej.

Wspomina Pani **Zofia Wszółek – Babcia Oli Wenc z III a**

„W przeszłości każde zajęcie było okazją do towarzyskich spotkań. Wspólna praca bardzo zbliżała ludzi, byli oni weselsi i umieli się dobrze bawić. Jednym z takich zajęć było - **kiszenie kapusty** – musiało być wykonane najpóźniej do końca października, gdyż potem kapusta mogłaby się zepsuć, a nie ukisić. Mężczyźni i kobiety zbierali się wspólnie w jednym domu. Najpierw obierali kapustę, usuwali gębie. Potem rozkrawano główkę kapusty na połowy i krzazano. Mężczyzna lub kobieta wyznaczeni do deptania kapusty, wcześniej długo moczyli nogi w gorącej wodzie. Nie obyło się też bez dokładnego obcięcia paznokci. Po wytarciu nóg przenoszono osobę do beczki. Poszatowaną kapustę wrzucano warstwami do beczki i przesypywano solą, a wyznaczona osoba deptała ile sił w nogach. Z racji metody, jaką wykonywano tę czynność, było to zajęcie dość wesole i dawało dużo zabawy. Nieraz sól zaczynała „szczypać” w poranione nogi, ale nie wolno było przerwać tej pracy przed ukończeniem. Na koniec beczkę ustawiano w ciepłym miejscu, nakrywano drewnianą pokrywą i dociskano kamieniem.

W długie, zimowe wieczory w wielu domach spotykały się kobiety, aby miło spędzić czas przy **skubaniu pierza**. Ta czynność był to rodzaj wzajemnej pomocy. Przez kolejne wieczory kilkanaście kobiet i dziewcząt darty pierze z kaczek i gęsi, które hodowano, żeby z ich piór wykonać poduszki i pierzyny najczęściej jako wiano dla córek. Takie wieczory upływały na rozmowach, opowiadaniu różnych historii i na plotkowaniu. Dostyc często mężczyźni przeszkadzali, wpadali do izby

i pierze fruwało. Nikt jednak się nie gniewał, kobiety cieszyły się, że chłopcy umiłą im ten wieczór swoim towarzystwem. Czynność darcia pierza nie była łatwa i nie należała do atrakcyjnych, ale nikt nie narzekał. Kończono skubać w jednym domu, zaczynało w drugim. Darcie pierza kończyło się tzw. „wyskubkiem” Była to zabawa, na którą gospodyni piekła kołaczki, wносиła najlepsze wino i zapraszała grajka. Gospodyni, która nie urządziłaby „wyskubka” nie miałyby co liczyć na pomoc sąsiedzką w roku następnym. Takie wspólne chwile były bardzo cenne. Ludzie połączeni wspólną pracą czuli się sobie bliżsi.”

O dawnym zajęciu w okresie jesienno – zimowym opowiedziała

Pani **Helena Kapanowska – Babcia Anety Kluski z III a.**

„Z dawnych zajęć jesienno – zimowych pamiętam **skubanie pierza**. Do naszego domu przychodziły sąsiadki i ciocie, aby wspólnie skubać pierze z gęsi i kaczek. Z piór robiło się potem poduszki i pierzyny. Takie zajęcia trwały nieraz i tydzień. Na zakończenie całej pracy moja mama piekła pączki i chrusty, robiła herbatkę z rumem i wszystkich gościła. Podczas takich spotkań było zawsze bardzo wesoło, bo śpiewaliśmy piosenki i tańczyliśmy gdy któryś z sąsiadów grał na akordeonie.

Jedna z takich miłych piosenek pozostała w mojej pamięci.

Stoi grusza w polu

1.	Stoi grusza w polu	3.	Przyszedł pod okienko
	Słodkie gruszki rodzi.		Stuknął w okieneczko
	Powiedz, powiedz moja miła,		Otwórz, otwórz moja miła,
	Kto do ciebie chodzi?		Bo jadę do innej.
2.	Nikt do mnie nie chodzi,	4.	Ja ci nie otworzę.
	Ani nie próbuje.		Bo mamy się boję.
	Tylko ten mój najmilejszy,		Mam ja innych tysiącami
	Co ze mną tańczy.		O ciebie nie stoję. „

Wspomnienia z dawnych lat Pani **Alicji Gazdy – Babci Uli Gazdy z III a.**

„Dawniej wieczorami podczas sąsiedzkich spotkań gospodynie wykonywały rozmaite czynności. Wszywały obrusy, serwety, robiły na drutach swetry, czapki, szaliki. Często szyły ubrania. Gospodynie przekazywały sobie umiejętności, podawały wzory, a przy tym miło gawędziły i wesoło spędzały ten czas.

Dawniej często piekło się chleb w domach, w piecach palonych drzewem. Trzeba było zarobić ciasto w drewnianej dzieży, a wszystkie składniki musiały mieć jednakową temperaturę. Chleb pieczono w piecu na drewnianej łopacie, albo na liściach kapusty. Z ciasta chlebowego pieczono podpłomyki, posypane cukrem albo owocami.

Taki chleb był pyszny, najlepszy z mąki żytniej i pszennej. Pamiętam smak takiego chleba, pieczonego przez moją prababcie.”

W czasie tych jesienno – zimowych wieczorów ludzie przygotowywali się także do Świąt Bożego Narodzenia. Wiele godzin spędzali dorośli i dzieci, aby wykonać tradycyjne ozdoby choinkowe: ze słomek i bibuły. W niektórych domach wykonywano podłaźniczki lub pająki – ozdoby bożonarodzeniowe wieszane u sufitu. W wielu domach w naszym regionie wykonywano z kolorowych opłatków tzw. świąty, które wieszano na podłaźniczkach.

Bardzo miłym zajęciem było też wykonywanie strojów, rekwizytów do przedstawień jasełkowych, do chodzenia z szopką, gwiazdą czy Turoniem. Gospodynie przygotowywały przysmaki na mające przyjść niebawem święta.

W dawnych czasach dzieci też odwiedzał Święty Mikołaj. Przynosił na pewno dużo skromniejsze prezenty niż obecnie.

Opowiada Pani **Teresa Kwiatkowska – Babcia Ani Świerz z I b**

„Pamiętam do dziś jak zawsze cieszyliśmy się z siostrą, gdy rano 6 grudnia pod poduszką znajdowałyśmy świeżutkie, upieczone z ciasta chlebowego Mikołaje. Mama piekła je w nocy, gdy już spałyśmy, żeby zrobić nam niespodziankę. Taki prezent smakował wówczas jak nigdy.”

Wspomnieniami z okresu Bożego Narodzenia podzieliła się z nami Pani **Stefania Ludwin – Babcia Jadwigi Ludwin z III a.**

„Pamiętam Święta Bożego Narodzenia tuż po okupacji niemieckiej. Najważniejsza dla dzieci była oczywiście choinka, przyniesiona z lasu. Nie było tylu pieniędzy, aby kupować jakieś ozdoby, a więc robiliśmy wspólnie łańcuchy ze słomek i bibuły, języki, gwiazdki. Na choince wieszano się orzechy, jabłka, ciastka pieczone w domu, pięknie ozdobione, cukierki w kolorowych papierkach z bibuły i świeczki z parafiny.

W wigilię czekaliśmy na pierwszą gwiazdkę, a na stole pod białym obrusem, leżało sianko. Było zawsze dwanaście potraw, oczywiście postnych, omaszczonych olejem. Często już w czasie wigilii przychodzili kolednicy z gwiazdą i szopką. O północy szliśmy na pasterkę. W okresie tych dwóch świątecznych dni szliśmy w gości do rodziny, albo urządzaliśmy przyjęcie w domu i śpiewaliśmy wspólnie kolędy.

Na Nowy Rok wcześniej rano chodzili drobny i wieszowali szczęścia i pomyślności. Często te życzenia były bardzo dowcipne i wesołe.”

Zebrała i opracowała Maria Świerz